

Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem

KÄLLDALEN

- en oas i Rönninge

Nyckelbiotoper

Källan och Bäck

Hästhagen

Svampar, en ny art för Sverige!

Kohagen och Ekarna

Fåglar och Fjärilar

Utsikten

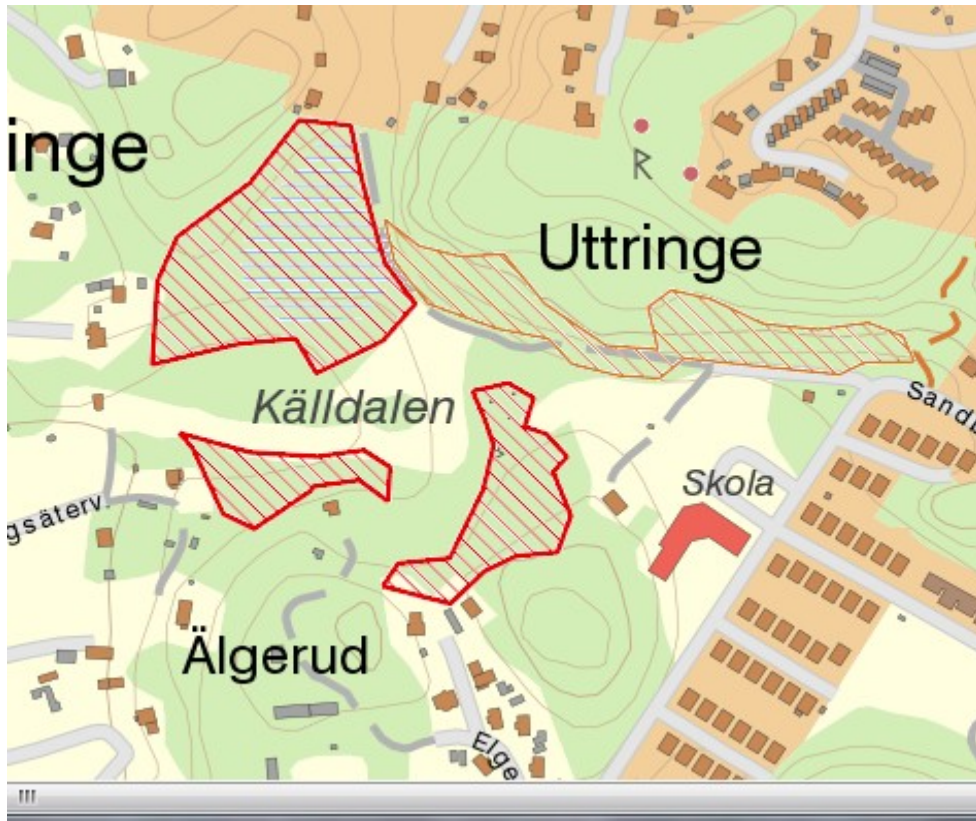
Rofyllda platser

Hot

Källdalens nyckelbiotoper

Hitta Källdalen i Sandbäcksvägens förlängning, ovanför Toredal Rönninge

Se nedan ett utdrag från skogstyrelsens "Skogens Pärlor"

Inom detta begränsade område finns många av Sveriges naturtyper representerade:

- Våtmarker med sumpskog
- Hässlen (hasseldungar)
- Gammal betesmark
- En frisk bäck med ursprung dels från en källa dels från norr
- Höglänt tallhällmark
- Kalkgranskog
- Värdefull blandskog i sydsluttning
- 4 ekar med mycket hög ålder, 3 är skyddade biologiska minnen
- Mycket död ved och snårig skog
- Högt berg med milsvid utsikt

Och en stor biologisk mångfald!

Källan och bäcken

Källdalen har fått sitt namn av källan vid bergets fot. Vattnet rinner ner och bildar en våtmark (nyckelbiotop) innan det hamnar i bäcken som också har tillflöde från norr.

På våren finns här en riktigt vattenfall, mitt inne i hästhagen, se hur vattnet har slipat stenarna!

Hästhagen

Våtmarker och död ved är väsentligt för en hållbar skog och en rik flora och fauna. Detta finns representerat i Källdalen. Nederst ett hässle.

Hasseldungar, ett s.k. Hässle

Svampar

Gyllensopp

De fyra nyckelbiotopområdena karakteriseras främst av den rika förekomsten av olika svampar. Inventeringar har utförts vid flera tillfällen av mykologer. Många exempel finns nu på sällsynta och rödlistade svampar.

Totalt har 222 arter hittats, 18 rödlistade och ett 30-tal signalarter.

En av dem är en fingersvamp som är ny för vetenskapen baserat på DNA-analys och därför ännu inte har fått något officiellt namn. Några fynd finns bekräftade från Norge, men fyndet i Källdalen är det första rapporterade från Sverige. Detta begränsade område bedöms av mykologen som en biologisk "hot spot" högintressant. Kan vara ett av Sveriges bästa svampområden. Detta vore något för Salem att skryta med!

Ur Artportalen för Källdalen-Ekdalen från år 2002 på rödlistade svampar:

(Beteckningarna bakom arterna: VU = sårbar, NT = nära hotad)

- lundvaxskivling (NT)
- korallticka (NT)
- gyllensopp (VU)
- brandticka (NT)
- guldfingersvamp (VU)
- druvfingersvamp (NT)
- Ramaria flavobrunnescens (NT)
- Ramaria lagentii (VU)

ekticka (NT)
motaggsvamp (NT)
tallticka (NT)
barrmusseron (NT)
bittermusseron (NT)
rostspindling (VU)
grönfjällig fjällskivling (VU)
ekvaxskivling (NT)
svartnande kantarell (NT)
kryddtofsskivling (NT)

Se "Svampar i tätortsnära skogar" Svensk Mykologisk Tidskrift volym 29 nr 3 - 2008.

Död ved, nödvändig för många, stora och små, Sandbäcksvägen, en bit in i Källdalen. Gamla ekar, döda som levande, hyser otaliga liv. För vissa arter är ekarna livsnödvändiga.

Klibbticka, en vanlig ticka i våra skogar, men väl så vacker.

Kohagens Ekar

Denna ek vid vägen är väl så pampig som de övriga men är inte skyddad idag. Observera att låga horisontella grenar saknas på denna ek. När sly växer upp mot grenarna så släpper eken de låga grenarna.

De tre skyddade ekarna har sina låga horisontella grenar kvar. Under en av de skyddade ekarna växer vissa år den vackra sällsynta gyllensoppen.

Fågellivet

I den bevaransvärda biotopen Källdalen, som består av blandskog av storsväxta träd, smågranar, hassel, björk, hägg och gamla ekar med en rik undervegetation med död ved i skilda nedbrytningsfaser och inte minst ett viktigt våtmarksområde, lever ett stort antal fågelarter:

Koltrast, taltrast, rödvingetrast, rödhake, svarthätta, lövsångare, trädgårdssångare, domherre, bofink, trädkrypare, nötväcka, större hackspett, kungsfågel, gårdsmyg, stenknäck, blåmes, talgoxe, svartmes och ringduva. Därutöver har kattuggla observerats med unger för några år sedan samt även den rödlistade gröngölingen.

Det stora antalet fågelarter indikerar en rik mångfald av biologiskt liv med bl.a. spindeldjur, insekter och blötdjur – fåglarnas föda i "skogens skafferii".

Fjärilar och andra insekter

Förekomst av de rödlistade arterna bredbrämad bastardsvärmare *Zygaena lonicerae* och mindre bastardsvärmare *Zygaena viciae* har noterats. I gläntorna frodas stritar och gräshoppor och fjärilar bland de härliga ängsblommorna .

Utsikten

Det är inte bara älgar som gillar att vara på utsiktsplatser, det gör vi människor också. Södertälje skymtar i bakgrunden.

Bergbranter hör till de naturmiljöer som kan omfattas av biotopskydd, enligt bilaga 2 i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken. Då ingen avverkning/eller obetydlig avverkning i trädbeskuggade ras- eller bergbranter skett under de senaste 30 åren bedömsområdena ha varit kontinuerligt trädbevuxna. Även bergbranten bör alltså skyddas!

Varför vi behöver rofyllda platser

I södra Rönninge finns idag endast 3 större ostörda naturområden kvar, dessa är redan hotade av exploatering.

"Tätortsnära natur- och kulturresevat i Salems kommun" utgiven av Salems kommun visar tydligt att de befintliga naturreservaten Ersboda, Nedre Söderby och Garnudden ligger i utkanten av bebyggelsen. För två av dessa behöver man dessutom bil, cykel eller starka ben om man bor i Södra Rönninge.

Forskning som utförts på SLU Alnarp (professor Patrik Grahn) visar att de viktigaste hälsofaktorerna bl a är avkopplande natur, dagliga promenader och motion. Man behöver ha max. 300 m till park eller natur för att må bra. Det gemensamma för dessa är bl.a. rofylldhet, vildhet, att kunna fästa blicken långt bort, ha en rymd omkring sig, vilket också ger oss längre liv.

Stillhet och ro är en ekotjänst i samhällsnära Källdalen. Dessa naturvärden, vilka är helt gratis (ekotjänster), blir gradvis mer sällsynta i den alltmer urbaniserade Rönninge. I Källdalens skogslunga får vi också vindskydd, damm- och partikelfiltrering, syre till luften och bortförande av koldioxid till biomassans kolgömma. Att tillvarata ekotjänster är ett krav på kommunens planerare.

Hot

En reservtomt är planerad inom detta fina område med ett stort hus. Detta kräver asfaltväg, plats för sopbil som ska ha 18 m vändradie, lastbilsleveranser, övrig trafik och parkeringsplatser för arbetande och besökare, gatubelysning...

Detta kommer att påverka hela Källdalen. Ingen miljökonsekvensutredning har utförts för detta område, se detaljplan för Heliodal.

Vi behöver avsätta hela detta avgränsade område som ett lokalt naturområde med höga naturvärden både för den biologiska mångfalden och för boende i Salem.

Förekomsten av svampar är av intresse på riksnivå.

Vi påminner om Riksdagens miljömål för Sverige som bl a värnar om den biologiska mångfalden och naturmiljön, främjar människors hälsa, ta tillvara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena samt bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga och trygga en god hushållning med naturresurserna.

Ett annat hot är igenväxning, speciellt av gran och asp, varsam gallring behövs.

Referenser

Källdalens historia: Anders Lagrelius

Källdalen Foto: C-H Ramsay, Mattias Andersson, Barbro Hammar

Fåglar: Gunilla Nuse

Fjärilar och insekter: Urban Wahlstedt

Skogsstyrelsen hemsida, Skogens Pärlor

Svampar: "Svampar i tätortsnära skogar" Svensk Mykologisk tidskrift
volym 29 nr 3, Mattias Andersson

Artportalen: Hasse Andersson

Sammanställt av Barbro Hammar, Naturskyddsföreningen i Botkyrka-
Salem

Rönninge den 10 maj 2015

Föreningskretsen Naturskyddsföreningen Botkyrka och Salem med mer än 1900 medlemmar bildades 14 juni 1975 och ingår i riksföreningen med 210 000 medlemmar.

Naturskyddsföreningen i Botkyrka och Salem Adress c/o Barbro Hammar Säterstigen 11.
144 62 Rönninge